

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะวัดว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศหนึ่งประเทศใดดีหรือไม่นั้น เราสามารถที่จะดูได้จากการกินดี อยู่ดีของประชาชนในประเทศ การที่ประชาชนมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ดี นั่นคือหากประเทศใดมีอัตราการว่างงานของประชาชนในประเทศต่ำก็อาจถือได้ว่าประเทศนั้นมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดี แต่ในทางกลับกันหากประเทศใดมีอัตราการว่างงานของประชาชนสูง ก็บ่งบอกถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศ อย่างเช่น กรณีของประเทศไทยที่กำลังประสบกับปัญหาภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจตกต่ำครั้งรุนแรงที่สุดอยู่ในขณะนี้ ปัญหาที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงไปได้ก็คือ ปัญหาการว่างงานของแรงงานในประเทศ ซึ่ง ปัจจุบันจำนวนคนว่างงานได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก

มองย้อนกลับไปยังการเริ่มต้นของภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลังประสบปัญหาในขณะนี้ สืบเนื่องจากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงทำให้หลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมาก จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มองหาแหล่งลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนถูกมองว่าเป็นกลุ่มประเทศที่จะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนมายังกลุ่มประเทศนี้กันมาก ประเทศไทยเองก็ได้รับผลประโยชน์นี้ด้วยเช่นกัน จากการที่เงินลงทุนจากต่างชาติได้หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทยอย่างมาก มายานั้นทำให้ประเทศไทย โดยเฉพาะภาคเอกชนได้มีการขยายการลงทุนอย่างมาก ขณะเดียวกันขาดการบริหารการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ เงินส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเงินกู้ระยะสั้นถูกนำไปลงทุนในธุรกิจที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งล้วนเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนระยะยาว ธุรกิจประเภทดังกล่าวมีการขยายตัวอย่างสูงตั้งแต่สมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งขณะนั้นรัฐบาลมีความพยายามที่เปิดเสรีทางการเงินเพื่อผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการเงินโลก ตลอดจนการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ทางเศรษฐกิจ ในช่วงนั้นประเทศไทยถูกจับตามองว่ากำลังจะก้าวขึ้นมาเป็น “เสือเศรษฐกิจตัวที่ห้าในเอเชีย” จากระยะเวลาที่ผ่านไปผ่านมาเศรษฐกิจ

ของประเทศมีการเจริญเติบโตสูงมาอย่างต่อเนื่อง มีการลงทุนในธุรกิจใหม่ๆ หลายประเภท ซึ่งต่างก็เติบโตแข่งขันกันเป็นลูกโซ่จนในที่สุดกลายเป็นธุรกิจฟองสบู่

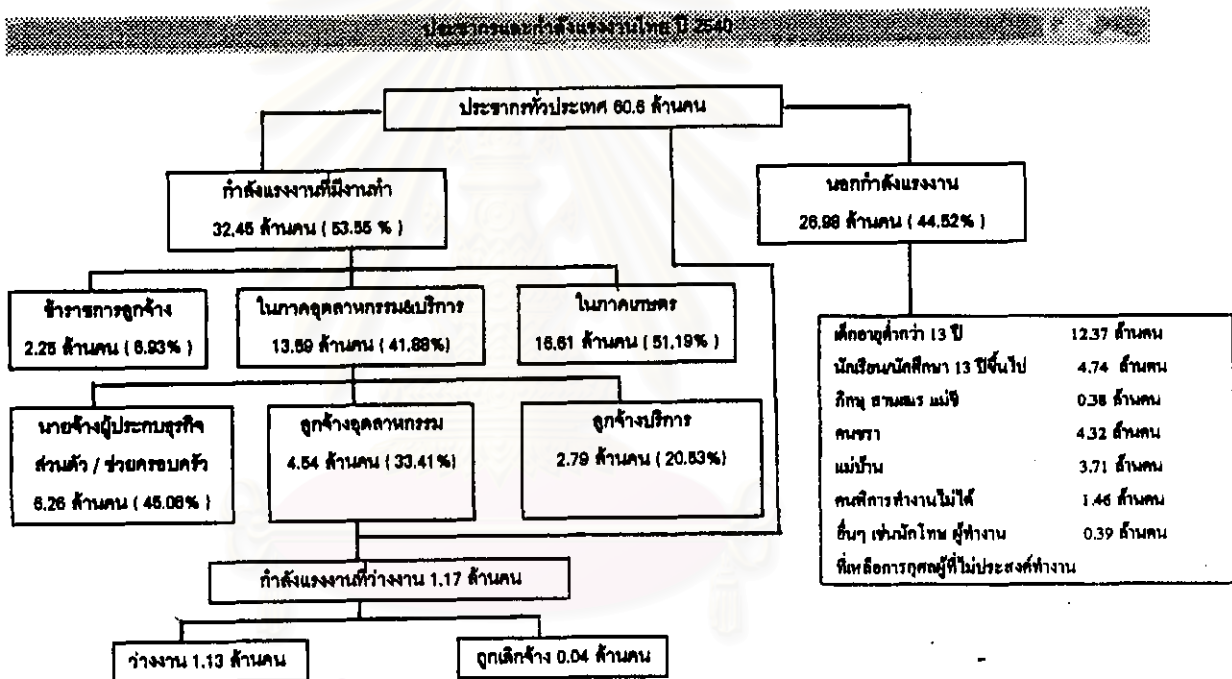
ต่อมาเมื่อสภาวะเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวตั้งแต่ปีพ.ศ.2539 เป็นต้นมา ประกอบกับปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศที่สะสมมาเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่ติดต่อกันมาหลายปี ปัญหาการขาดสภาพคล่องของสถาบันการเงินขนาดใหญ่ ปัญหาภาระหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสถาบันการเงิน ปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สามารถขายโครงการได้ตามเป้าหมาย กลางปีพ.ศ.2540เศรษฐกิจฟองสบู่ของไทยก็แตก ประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง และยิ่งไปกว่านั้นคือการทำประเทศไทยต้องสูญเสียเงินทุนสำรองของประเทศจำนวนมหาศาลในการปกป้องค่าเงินบาทจากนักเก็งกำไรค่าเงิน ในที่สุดรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ต้องตัดสินใจประกาศใช้มาตรการค่าเงินบาทลอยตัว และยอมเข้าโครงการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540

จากการที่สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำอย่างรุนแรงและการประกาศมาตรการค่าเงินบาทลอยตัวนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศเป็นวงกว้าง ผู้ประกอบการหลายรายต้องประสบปัญหาการขาดทุน ทำให้ต้องลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนค่าใช้จ่ายลง มีการปลดลดจำนวนพนักงาน ธุรกิจหลายประเภทต้องประสบปัญหาหรือปิดกิจการไป นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 กระแสการปลดพนักงานได้เริ่มขึ้นเพียงแต่เกิดขึ้นประปรายในบางธุรกิจ หรือการปลดลดพนักงานเพียงบางส่วน การล้มละลายทางธุรกิจยังไม่ลุกลาม ย่างเข้าปีพ.ศ. 2540 ภาวะการล้มละลายของภาคธุรกิจได้ลุกลามเพิ่มมากขึ้นขณะที่การลดจำนวนพนักงานกลายเป็นวิธีการที่นำมาใช้อย่างกว้างขวาง (ไทยโพสต์ 16 กันยายน 2540 : 18)

ในช่วงต้นปีพ.ศ.2540 ได้มีการคาดการณ์ว่าจะมีผู้ว่างงานและผู้ถูกเลิกจ้าง เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รวมประมาณ 1.17 ล้านคน (ผู้ว่างงาน 1.13 ล้านคน ผู้ถูกเลิกจ้าง 40,000 คน) หรือเท่ากับ 3.48% ของกำลังแรงงาน 33.62 ล้านคน จากตัวเลขของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 สำหรับสถานการณ์การว่างงานการเลิกจ้างในปีพ.ศ.2541 คาดหมายว่าจะรุนแรงมากกว่าปี พ.ศ. 2540 จำนวนผู้ว่างงานและผู้ถูกเลิกจ้างรวมกันประมาณว่าจะสูงถึงประมาณ 6% ของกำลังแรงงานทั่วประเทศหรือประมาณ 2 ล้านคน ซึ่งเป็นตัวเลขรับแจ้งสิ้นสุดเมื่อ 26 พ.ย. 2540 จากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (ผู้จัดการรายวัน 10 ธันวาคม 2540 : 2)

แผนภาพที่ 1 แสดงประชากรและกำลังแรงงานไทยปี 2540

(ที่มา : ผู้จัดการรายวัน 10 ธันวาคม 2540 : 4)

ซึ่งตัวเลขดังกล่าวนี้เป็นเพียงตัวเลขที่ได้รับการสำรวจอย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่จำนวนผู้ว่างงานจริงนั้น คาดว่าน่าจะมีจำนวนมากกว่า ซึ่งรัฐบาลเองก็ตระหนักดีถึงความรุนแรงและความสำคัญของปัญหาการว่างงานนี้ โดยได้พยายามหาทางออกและแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน เพราะปัญหาการว่างงานมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มาตรฐานการครองชีพ และยังมีนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต เป็นต้น

ผู้ที่ประสบปัญหาการว่างงานส่วนใหญ่ต่างก็มีความต้องการที่จะหางานทำเพื่อสามารถมีรายได้ในการดำรงชีพ ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี กลไกตลาดแรงงานจะเป็นผู้จัดสรรแรงงานไปตามอาชีพหรือตามงานชนิดต่างๆกัน นายจ้างจะเป็นผู้แสวงหาคณงานที่เหมาะสมที่สุดเข้าไปทำงานในขณะที่คนงานก็พยายามที่จะแสวงหางานที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับตนเอง

สำหรับการแสวงหางานนั้นมีอยู่หลายวิธี งานบางชนิดผู้แสวงหางานจะต้องสมัครผ่านสำนักงานของสหภาพแรงงาน (งานบางประเภทในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกถูกควบคุมโดยสหภาพแรงงาน) งานบางประเภทก็ผ่านกระบวนการของสำนักจัดหางานเอกชนหรือสำนักจัดหางานของรัฐ รวมทั้งการโฆษณาผ่านสื่อสารมวลชนรูปแบบต่างๆ กัน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นอกจากนี้งานบางประเภทผู้แสวงหางานอาจสมัครโดยตรงกับสถานประกอบการหรือโดยผ่านการติดต่อจากเพื่อนหรือญาติซึ่งเป็นคนงานเดิมอยู่แล้ว (สุมาลี ปิตยานนท์ , 2533)

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่ผ่านๆมาพบว่า การได้งานทำของคนจะมากจากการใช้สื่อบุคคลซึ่งอาจเป็นเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จักมากกว่าการได้งานทำในรูปแบบอื่น ในอเมริกาพบว่าสื่อบุคคลมีบทบาทสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในการนำมาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงาน นับตั้งแต่ปี 1930 เป็นต้นมา ได้มีนักวิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการหางานอยู่หลายท่าน แต่ส่วนใหญ่จะมุ่งการศึกษาในกลุ่มของแรงงานไร้ฝีมือ (Blue - collar worker) ก็พบคล้ายๆ กันว่า การได้งานส่วนใหญ่จะมาจากวิธีการที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งหมายถึงการใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนหรือคนรู้จักมากกว่าวิธีที่เป็นทางการ ซึ่งหมายถึงตัวแทนจัดหางานและการโฆษณา (Granovetter 1979)

มีการศึกษาวิจัยในกลุ่มของแรงงานผู้มีการศึกษาสูง (White - collar worker) อยู่บ้างและหนึ่งในการศึกษานั้นคือ งานวิจัยของ กราโนเวเตอร์ (Mark S. Granovetter) ที่ศึกษาการได้งานของคนที่มีอาชีพด้านวิชาชีพ (Professional) ช่างเทคนิค (Technical) และด้านบริหาร (Managerial) ที่เป็นผู้ชาย ที่มีการเปลี่ยนงานภายในช่วงเวลา 5 ปี โดยการสัมภาษณ์คน 100 คน และสอบถามทางไปรษณีย์อีก 182 ฉบับ โดยมีข้อสันนิษฐานว่า "การสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเชื่อมต่อระหว่างคนกับงาน" การได้

งานที่ดี มีรายได้สูง มีเกียรติมีหน้ามีตา และนำมาซึ่งความพอใจอย่างสูงนั้นโดยส่วนใหญ่ล้วนแต่ผ่านมาทางการสื่อสารระหว่างบุคคล และจากผลการศึกษาเขาก็พบว่าข้อสันนิษฐานของเขาเป็นจริง การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือที่เรียกว่า (Personal contact) เป็นวิธีการที่สำคัญในการค้นพบงาน

การวิจัยของกรราโนเวเตอร์ นอกจากจะเป็นการพิสูจน์ถึงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีต่อการหางานและการได้งานแล้ว มุมมองของเขายังแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาที่จะเป็นมุมมองทางด้านเศรษฐศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ แต่สำหรับกรราโนเวเตอร์ได้ใช้มุมมองทางด้านสังคมวิทยาเป็นกรอบในการวิเคราะห์งานวิจัยของเขา นอกเหนือจากการศึกษารูปแบบการสื่อสารที่นำมาซึ่งการได้งานของคน โดยดูลึกไปถึงว่ารูปแบบความสัมพันธ์ของคนที่ทำกรติดต่อสื่อสารกันในการที่จะได้มาซึ่งงานว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์แบบใด

ในประเทศไทย นฤมล แก้วทิพรรัตน์ ได้ทำการศึกษาการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านสื่อสารมวลชนของพนักงานในบริษัทโฆษณาไว้เมื่อปี 2537 พบว่ารูปแบบการสื่อสารในการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านสื่อสารมวลชนของพนักงานบริษัทโฆษณามีทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล โดยการได้งานครั้งแรกจะได้จากสื่อมวลชนและการเปลี่ยนงานครั้งต่อๆ ไปจะได้จากสื่อบุคคล

จากการวิจัยของกรราโนเวเตอร์เรื่องการได้งาน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาข้างงานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับงานประเทศไทย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุคการก้าวไกลทางด้านแรงงานของประเทศอยู่ในขั้นวิกฤติ การเลิกจ้างงานได้ขยายวงกว้างไปสู่ธุรกิจหลายประเภทที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งประเด็นไปยังกลุ่มของผู้ตกงานโดยเฉพาะในกลุ่มของธุรกิจสถาบันการเงินที่มีการเลิกจ้างพนักงานและมีการปิดกิจการ จากตัวเลขที่ได้รวบรวมจากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวนผู้ถูกเลิกจ้างในช่วงปี 2540 มีตัวเลขดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการเบิกจ้างจำนวนตามประเภท กิจการ
ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2540

ประเภทกิจการ	จำนวนขอประกอบกรและจำนวนถูกจ้างที่ได้รับรายงาน							
	อปก. (แห่ง)	จำนวนถูกจ้างทั้งหมด			อปก. (แห่ง)	จำนวนถูกจ้างทั้งหมด		
		รวม	ชาย	หญิง		รวม	ชาย	หญิง
1. ผลิตภัณฑ์สำหรับรูป	20	7,033	3,084	4,539	16	1,500	617	973
2. สิ่งทอ	33	10,057	8,836	21,251	25	4,034	1,025	3,014
3. ผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์หนัง	15	2,148	701	1,447	14	1,424	431	992
4. ผลิตภัณฑ์ของหนัง ขนสัตว์	13	1,918	581	1,338	8	608	86	514
5. อาหารกระป๋อง อาหารแช่แข็ง	22	7,445	2,835	4,612	19	2,913	827	1,795
6. หุ่นเครื่องประดับ	18	4,345	1,303	3,342	12	673	327	344
7. สถาบันการเงิน	101	10,819	4,802	5,714	77	6,111	2,207	2,904
8. เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์ไม้	45	7,479	4,935	2,537	36	3,023	2,052	571
9. อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	33	19,639	5,735	12,604	32	3,500	1,257	2,243
10. รถยนต์และชิ้นส่วน	92	42,404	31,675	10,729	73	6,551	2,724	827
11. เหล็กและโลหะ	25	2,469	1,921	429	25	892	727	165
12. ธุรกิจบริการ	103	11,444	6,199	5,450	93	3,714	941	773
13. สิ่งพิมพ์และโฆษณา	18	4,077	2,191	1,886	16	856	440	396
14. การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	153	14,323	17,226	6,703	138	4,495	3,305	1,190
15. ห้างสรรพสินค้า	29	4,048	1,625	2,423	28	1,783	524	1,209
16. ขนส่ง	12	907	651	156	12	93	80	18
17. ผลิตภัณฑ์คอนกรีต	48	5,964	4,180	1,774	41	1,993	1,370	611
18. ขายปลีก ขายส่ง	109	7,471	4,963	3,528	96	1,245	648	597
19. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	20	3,272	3,946	4,326	20	1,430	895	635
20. บุคลากรอื่น ๆ	150	24,666	15,318	11,237	122	4,499	2,524	1,975
รวม	1,059	228,782	122,707	106,028	903	44,753	20,007	21,740

(ที่มา : กองคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลการเบิกจ่ายจํานวนตามประเภทกิจการ
ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 13 กุมภาพันธ์ 2541

ประเภทกิจการ	จํานวนสถานประกอบการและจํานวนลูกจ้างที่ได้รับรายงาน						
	สปก. (แห่ง)	จํานวนลูกจ้างทั้งหมด			จํานวนลูกจ้างทั้งหมด		
		รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
1. ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป	3	1,137	122	3,015	1,151	26	1,125
2. สิ่งทอ							
3. ผลิตภัณฑ์หนังและผลิตภัณฑ์หนัง	3	929	163	766	631	90	541
4. ผลิตภัณฑ์ของเล่น ของชำร่วย							
5. อาหารกระป๋อง อาหารแช่แข็ง	1	400	150	250	17	9	8
6. ทำเครื่องประดับ							
7. สถาบันการเงิน	10	267	232	130	727	375	352
8. เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์ไม้	1	55	23	32	9	0	9
9. อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	6	22,177	3,412	18,765	1,067	557	510
10. รถยนต์และชิ้นส่วน	7	4,345	1,230	3,318	469	300	169
11. เหล็กและโลหะ	6	765	652	113	215	174	31
12. ธุรกิจบริการ	3	125	66	59	23	14	9
13. สิ่งพิมพ์และโฆษณา	2	153	106	47	72	36	36
14. การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	6	2,641	1,493	1,348	108	42	66
15. ห้างสรรพสินค้า	1	190	26	104	130	26	104
16. ขนส่ง	2	381	341	40	31	19	12
17. ผลิตภัณฑ์คอนกรีต	5	572	455	117	142	117	25
18. ขนปศุสัตว์ ขนส่ง	19	2,414	1,544	900	389	227	162
19. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	20						635
20. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	21	6,255	4,210	4,045	2,007	651	1,356
รวม	95	47,219	14,202	33,017	7,178	2,663	4,515

(ที่มา : กองคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม)

จากข้อมูลตัวเลขที่ได้แสดงข้างต้นเป็นเพียงตัวเลขที่ได้รับรายงาน และสำรวจอย่างเป็นทางการ ซึ่งจำนวนผู้ถูกเลิกจ้างจริงนั้นมีจำนวนมากกว่านี้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตัวเลขจำนวนผู้ถูกเลิกจ้างในกลุ่มของสถาบันการเงิน พบว่าในช่วงปีพ.ศ. 2540 ที่ผ่านมานั้น พนักงานสถาบันการเงินมีการเลิกจ้างจำนวนสูงกว่ากลุ่มอื่น

จากปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำและปัญหาความไม่เชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งมีบางส่วนถูกธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งระงับกิจการชั่วคราว เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 จำนวน 16 แห่ง และเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540 จำนวน 42 แห่ง รวมทั้งสิ้น 58 แห่ง จากที่มีอยู่ทั้งสิ้น 91 แห่ง (มติชน 6 ธันวาคม 2540 : 4) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้พนักงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกสั่งระงับกิจการได้รับผลกระทบอย่างมาก เพราะบริษัทไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ปัญหานี้เงินเพิ่มขึ้นแทนและยังมีการค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะค่าจ้างเงินเดือนพนักงาน ดังนั้นเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายบริษัทเงินทุนเกือบทั้งหมด ในกลุ่ม 58 แห่ง จึงได้เลิกจ้างพนักงานและมีบางส่วนที่สมัครใจลาออกเอง

สมาคมบริษัทเงินทุนได้เปิดเผยจำนวนตัวเลขพนักงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 58 แห่ง ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2540 ว่ามีพนักงานเหลือเพียง 1,964 คน จาก 16,386 คน เมื่อ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2540 โดยในช่วง 5 เดือน ดังกล่าวพนักงานของบริษัทเงินทุน 58 แห่ง ลดลงถึง 4,000 กว่าคน ส่วนหนึ่งการลาออกโดยสมัครใจจำนวน 1,849 คน และถูกเลิกจ้างจำนวน 2,817 คน จนกระทั่งถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2540 ที่เป็นวันประกาศปิดกิจการบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์อย่างเป็นทางการ 56 แห่ง ทำให้เหลือพนักงานเพียงพันกว่าคนเท่านั้นที่ยังคงสามารถทำงานต่อไปได้ในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์อีก 2 แห่ง ที่พ้นจากการถูกสั่งปิดอย่างถาวร ดังนั้นหากประมาณการจำนวนตัวเลขผู้ตกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์น่าจะมีจำนวนสูงถึงกว่า 15,000 คน ในที่นี้รวมถึงพนักงานที่ถูกเลิกจ้างจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ยังเปิดดำเนินการอยู่ด้วย (กรุงเทพธุรกิจ 1 ธันวาคม 2540 : 4)

ตารางที่ 3 แสดง จำนวนพนักงาน 58 ไฟแนนซ์ ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2540

	จำนวนพนักงาน	ลาออกโดยสมัครใจ	เสียชีวิต	เกษียณอายุ
	(ณ 30 มิถุนายน 40)	(31 ต.ค. 40)	(31 ต.ค. 40)	(31 ต.ค. 40)
1. บจ. เอกชนกิจ	1245	184		422
2. บจ. ไทยฟูจิ	-	-		-
3. บจ. ทรีฟอยล์	54	0		29
4. บจล. เอกชนฯ	844	45		227
5. บจ. อี.ซี.เอ็ม	188	10		0
6. บจ. ยูไนเตค	290	30		122
7. บจล. เรออลอินเตอร์	-	-		-
8. บจล. ธนไทย	230	10		99
9. บจล. ตะวันออกไฟแนนซ์	644	33		318
10. บจล. เอกชน	-	-		-
11. บจล. ศรีนคร	1064	166		0
12. บจล. โอทีเอฟ	468	252		0
13. บจล. ซีเอฟ	844	46		312
14. บจล. คัมพรี	64	7		0
15. บจล. ซีแอสทวิโรชา	170	10		73
16. บจล. ศรีนคร	-	-		-
17. บจล. เจ้าพระยา	490	26		57
18. บจ. ศรีธนา	459	46		0
19. บจล. สหชนกิจไทย	248	41		50
20. บจล. ธนพล	336	48		38
21. บจล. ไทยรุ่งเรืองทรีสต์	204	22		64
22. บจ. คานซอทรีสต์	220	24		40
23. บจ. เอเชียชนกิจ	108	22		0
24. บจล. กรุงไทย	211	8		104
25. บจ. ธนสินธุ์	44	13		1
26. บจล. การทุนไทย	-	-		-
27. บจล. วอลเลย์ทรี	-	-		-
28. บจล. นครหลวงเครดิต	237	32		72
29. บจ. ทรีเมอริ	496	38		0
30. บจ. บางกอกเงินทุน	179	18		20
31. บจล. เอ็นซีซี	492	34		133
32. บจล. เอสซีเอฟ	493	16		135
33. บจล. สิตาชนกิจ	48	0		0
34. บจ. ซาคีไฟแนนซ์	206	48		0
35. บจล. สยามซัคเซสเครดิต	192	5		0
36. บจ. นีซีทรี	201	16		0
37. บจล. เอกสหพัฒน์	248	42		83
38. บจ. ไทยธนาคาร	208	48		2
39. บจล. ชุมพัตตาน	379	102		46
40. บจล. แปงพักไฟแนนซ์	206	36		0
41. บจล. พารา	331	23		36
42. บจล. เกียรตินาคิน	773	25		39
43. บจ. ไทยธรา	333	42		68
44. บจล. อินเตอร์เครดิต	99	5		50
45. บจล. ซัทก้า	324	28		0
46. บจล. ซัทก้า	343	27		0
47. บจ. ซีวีทรี	66	21		7
48. บจล. สหทรัพย์	209	13		60
49. บจล. เมืองทองทรีสต์	24	4		0
50. สยามพาณิชย์ทรีสต์	66	1		1
51. บจล. มหานครทรีสต์	178	5		1
52. บจ. ธนมาศ	154	6		56
53. บจล. บางกอกอินเวสทเมนท์	358	10		0
54. บจล. ธนนคร	145	10		0
55. บจ. ยูเนียนไฟแนนซ์	105	56		0
56. บจ. ไทยมิกซ์	252	72		0
57. บจล. คาเรย์ไฟแนนซ์	216	23		0
58. บจล. ไทยไฮเวอร์ทรีสต์	-	-		-
รวม	16,860	1,849		2,817

(ที่มา: กรุงเทพมหานคร 1 ธันวาคม 2540 : 4)

พนักงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ตกงานเหล่านี้ ในยามที่เศรษฐกิจของประเทศ มีการขยายตัวและมีการเติบโตสูง การประกอบอาชีพของคนกลุ่มนี้ก็มีความรุ่งเรืองตามไปด้วย คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำงานหรือผลตอบแทนที่สูง เมื่อต้องตกงานคนกลุ่มนี้จึงต้องประสบปัญหาในการดำรงชีพ และกลายเป็นกลุ่มที่ถูกกล่าวถึงมาก ประกอบกับการที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หลายแห่งได้ปิดกิจการไป ทำให้ขณะนี้อุปทานของแรงงานด้านการเงินและด้านหลักทรัพย์มีมากกว่าอุปสงค์ของตลาดแรงงานทางด้านนี้ อีกทั้งเมื่อเจอกับภาวะการณ์ที่ตลาดแรงงานโดยรวมของประเทศมีการหดตัวอย่างรุนแรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบวิธีการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับงานของผู้ตกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ว่ามีลักษณะอย่างไร ในบริบททางสังคมขณะที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำอย่างรุนแรงและมีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องในการหางานและการได้งานของคนกลุ่มนี้ โดยขอใช้งานวิจัยของกรานิเวเตอร์มาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

ปัญหาคำวิจัย

1. รูปแบบการสื่อสารในการหางานของผู้ตกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีลักษณะอย่างไร

- 1.1. สื่อมวลชนเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารในการหางานใช่หรือไม่
- 1.2. สื่อบุคคลเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญในการได้งานทำใช่หรือไม่
- 1.3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้ได้งานทำมีลักษณะอย่างไร
- 1.4. ลักษณะการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเรื่องงานไปยังผู้รับคนสุดท้ายมีกี่ขั้นตอน

2. ปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนดการได้งานทำที่ประกอบกับปัจจัยทางการสื่อสารมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบถึงลักษณะและรูปแบบการสื่อสารที่ผู้ดกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ใช้ในการหางาน
 - 1.1. เพื่อศึกษาเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารในการทำงาน
 - 1.2. เพื่อศึกษาแหล่งข่าวสารที่สำคัญในการได้งานทำ
 - 1.3. เพื่อศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้ได้งานทำกับผู้ที่หางาน
 - 1.4. เพื่อศึกษาลักษณะขั้นตอนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเรื่องงานไปยังผู้รับคนสุดท้าย
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนดการได้งานทำที่ประกอบกับปัจจัยทางด้านการสื่อสาร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในตลาดแรงงานสื่อมวลชนจะเป็นสื่อกลางระหว่างคนที่อยากได้งาน กับแหล่งงานที่ต้องการคนมาทำงาน

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. รูปแบบการสื่อสารในการหางานของผู้ดกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จะได้รับจากทั้งสื่อมวลชน และสื่อบุคคล
2. สื่อบุคคลเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญในการได้งานทำของผู้ดกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์
3. ผู้ดกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จะมีความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวในระดับบุคคลที่ทำให้ได้งานในลักษณะที่มีความผูกพันต่อกันแบบผิวเผินมากกว่าแบบสนิทสนม
4. ลักษณะการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานที่ผ่านทางสื่อบุคคล ของผู้ดกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จะมีขั้นตอนการถ่ายทอดที่สั้น ไม่เกิน 4 ขั้นตอน

5. ประสบการณ์ในการได้ทำงาน ความเชี่ยวชาญเฉพาะของบุคคล หรือความมีชื่อเสียงของที่ทำงานเดิมเป็นปัจจัยที่ประกอบกับปัจจัยทางการสื่อสารที่เป็นตัวกำหนดในการได้งานทำ

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มของผู้ตงงานจากการลาออกโดยสมัครใจและการถูกเลิกจ้างจากการเป็นพนักงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ อันเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี 2540 ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกสั่งปิดกิจการ 56 แห่ง และที่ยังเปิดดำเนินกิจการอยู่

คำนิยามศัพท์

1. การแสวงหาข่าวสาร หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ผู้ตงงานติดต่อกับแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการหางาน
2. แหล่งข่าวสาร หมายถึง ผู้ให้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องงาน ซึ่งเป็นได้ทั้งบุคคล สื่อมวลชน หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ให้บริการข่าวสารเรื่องงาน
3. ผู้ตงงาน หมายถึง ผู้ที่ว่างงานจากงานประจำ ในที่นี้หมายถึงผู้ที่ลาออกโดยสมัครใจ และผู้ถูกเลิกจ้างจากการเป็นพนักงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ อันเนื่องมาจากบริษัทประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ
4. บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านเงินทุนและด้านหลักทรัพย์ ในที่นี้หมายถึง บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์
5. ผู้ที่ไ้ตงงาน หมายถึง ผู้ตงงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ที่ปัจจุบันได้รับการว่าจ้างงานจากที่ทำงานใหม่

6. ผู้ที่ยังไม่ได้งาน หมายถึง ผู้ตกงานจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ปัจจุบันยังไม่มียานทำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับงานของผู้ตกงานและผู้ที่ต้องการหางานใหม่
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นในการหางานของคุณ โดยเฉพาะหน่วยงานหรือองค์กรทั้งรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาการว่างงานในการพัฒนารูปแบบการสื่อสาร และแหล่งข่าวสารเรื่องงานต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย